

Огляд та прогноз податкових надходжень України

№1 (5)
травень
2007

- У 2007 р. доходи від ППП будуть на 1,9 млрд. грн. вищими за план уряду і становитимуть 30,0 млрд. грн.
- Доходи від ПДВ продовжуватимуть зростати завдяки вищому приватному споживанню та імпорту і досягнуть 64,5 млрд. грн. у 2007 р.
- Доходи від ПДФО у 2007 р. складуть 31,0 млрд. грн., що на 1,1 млрд. грн. вище за план уряду.
- Доходи від ППП у 2008 р. прогноуються в обсязі 35,5 млрд. грн. або 4,5% ВВП.
- Очікуване продовження зростання споживання та імпорту дозволяє прогнозувати надходження від ПДВ у 2008 р. на рівні 82,3 млрд. грн. або 10,5% від ВВП.
- Надходження від податку на доходи фізичних осіб у 2008 р. прогноуються в обсязі 38,8 млрд. грн.

Прогноз ППП: У 2007 р. уряд недооцінює доходи від ППП на 1,9 млрд. грн.

Дохід від податку на прибуток підприємств (ППП) є другим за важливістю джерелом наповнення зведеного бюджету після ПДВ. У 2006 р. доходи від ППП склали 25,7 млрд. грн. (4,8% від ВВП). Незважаючи на недовиконаннями надходжень від ППП протягом більшої частини року, на кінець року їх було виконано на рівні 100,2% від плану завдяки високому рівню збору цього податку в листопаді та грудні. Така зміна пояснюється покращенням економічних показників підприємств, а також кращим адмініструванням податку наприкінці року.

У 2007 р. уряд планує надходження від ППП в обсязі 28,5 млрд. грн., базуючись на припущенні про реальне зростання ВВП на рівні 6,5%. Оцінка макроекономічної ситуації ІЕД більш оптимістична і передбачає 7,6% зростання реального ВВП у 2007 р. на фоні стабільної цінової ситуації на ключових експортних ринках України. Також, після уповільнення у 2006 р. очікується пришвидшення зростання номінальних прибутків компаній. Крім того, покращення адміністрування ППП, яке почалося у другій половині 2006р., буде позитивно впливати на збір ППП і цього року. Як результат, за оцінкою ІЕД в 2007 р. доходи від ППП в номінальному виразі сягнуть 30,0 млрд. грн. або 4,6% від ВВП. Це на 1,9 млрд. грн. більше, ніж заплановано урядом.

Прогноз на 2008 р. ґрунтується на припущенні, що Податковий Кодекс не набуде чинності наступного року і, відповідно, податкове законодавство, і ставка ППП зокрема, будуть незмінними протягом 2008 р. Очікується незначне зниження прибутків компаній через повільніший темп зростання ВВП. Як результат, прогноз ІЕД щодо надходжень від ППП в номінальному виразі становить 35,5 млрд. грн. (4,5% від ВВП).

Ризики прогнозу ППП у 2007-2008 рр. пов'язані з іншими, ніж очікується, темпами економічного зростання. До ризиків також

Припущення прогнозу надходжень від ППП:

- Прогноз ППП ґрунтується на Макроекономічному прогнозі України №1 (11), травень 2007 р.
- Законодавство про ППП буде незмінним у 2007-2008 рр.
- Пільги по ППП у спеціальних економічних зонах (СЕЗ) і для певних галузей не буде запроваджено у 2008 р.
- Світові ціни на продукцію хімічної промисловості та металургії залишаться високими у 2007 р. та дещо знизяться в 2008 р.
- Ставка ППП залишиться на рівні 25% у 2007-2008 рр.

Період прогнозування:
2007 та 2008 роки

Прогнозовані змінні:

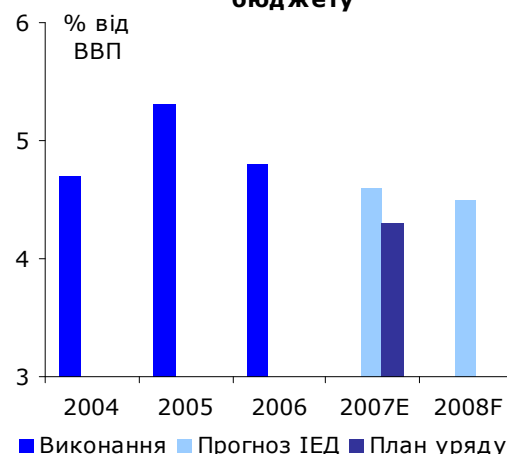
Доходи від податку на прибуток підприємства (ППП), ПДВ та податку з доходів фізичних осіб (ПДФО)

Як базу для порівняння використано параметри Державного бюджету 2007 р. із змінами від 30 травня 2007 р.

Фіскальні показники 2006 р.:

Доходи зведеного бюджету/ВВП: 32,0%
Податок на прибуток підприємств/Доходи зведеного бюджету: 14,9%
ПДВ/Доходи зведеного бюджету: 27,6%
Податок з доходів фізичних осіб/Доходи зведеного бюджету: 13,3%
Видатки зведеного бюджету/ВВП: 32,6%
Дефіцит державного бюджету/ВВП: 0,7%
Державний борг/ВВП: 15,1%
ВВП: 537,7 млрд. грн.

Доходи від ППП до зведеного бюджету

Джерело: Державне казначейство, прогноз ІЕД
E - оцінка, F - прогноз

Автори:
Олександра Бетлій
Дмитро Науменко
Катерина Пількевич
Рікардо Джуччі

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

належать можливі зміни законодавства, яке регулює адміністрування ППП, включаючи відновлення галузевих пільг, пільг у СЕЗ та зміну ставки ППП.

Прогноз ПДВ: Надходження від ПДВ у 2007 р. складуть 64,5 млрд. грн., що є вищим за плановий показник уряду

Податок на додану вартість (ПДВ) є традиційно найбільшим податковим джерелом доходів зведеного бюджету, що забезпечує понад чверть його надходжень. У 2006 р. фактичні касові надходження ПДВ до загального фонду склали 47,5 млрд. грн. (8,8% ВВП), що на 5,7 млрд. грн. вище за плановий показник. Таке зростання доходів пояснюється декількома чинниками. По-перше, це стрімке зростання споживання. По-друге, цьому сприяло зростання імпорту в номінальному виразі, пов'язане із значним підвищенням цін на енергоресурси, а також імпортом інвестиційних товарів і товарів довгострокового використання. Також було запроваджено ставку ПДВ на рівні 20% на імпортний газ замість попередньої нульової ставки. Водночас, прострочена заборгованість із відшкодування ПДВ знизилась з 0,6 млрд. грн. на початку 2006 р. до 0,4 млрд. грн. в січні 2007 р.

Згідно з прогнозом Інституту, доходи від ПДВ у 2007 р. складуть 64,5 млрд. грн. Очікується зростання питомої ваги доходів від податку у ВВП з 8,8% (у 2006 р.) до 9,8%. Прогноз ґрунтується на припущенні щодо продовження тенденцій економічного розвитку 2006 р., зокрема домінування імпорту та зростання внутрішнього споживання. В поточному прогнозі передбачається продовження пільг зі сплати ПДВ у сільському господарстві до кінця 2007 р. та невідновлення пільг для СЕЗ. План надходжень ПДВ на 2007 р., передбачений у Державному бюджеті на 2007 р., складає 64,2 млрд. грн. Відповідно, очікується незначне перевищення плану уряду в 2007 р.

Прогноз Інституту надходжень від ПДВ у 2008 р. складає 82,3 млрд. грн., що становить 10,5% від ВВП. Рушійною силою зростання доходів стане подальше зростання внутрішнього споживання та домінування імпорту у зовнішній торгівлі. Також припускаємо, що заходи щодо покращення адміністрування ПДВ, запроваджені у 2006-2007 рр., будуть посилені, що дасть змогу збільшити надходження від податку. Додатковим припущенням є відміна спеціального режиму оподаткування у сільському господарстві і введення для нього ПДВ за ставкою 20%, що має замінити поточне оподаткування за нульовою ставкою.

Ризики прогнозу доходів від ПДВ на 2007 та 2008 рр. пов'язані з іншими, ніж очікується, темпами економічного зростання. Додаткові ризики пов'язані із змінами в законодавстві, зокрема з можливістю прийняття Податкового кодексу в 2007 р., хоч дострокові парламентські вибори у вересні роблять малоімовірними будь-які законодавчі зміни. До інших ризиків належать можливе запровадження пільг зі сплати ПДВ у СЕЗ та ризик невчасного погашення заборгованості з відшкодування ПДВ протягом 2007-2008 рр., що може тимчасово підвищити касові надходження від ПДВ за рахунок доходів у майбутньому.

Припущення прогнозу надходжень від ПДВ:

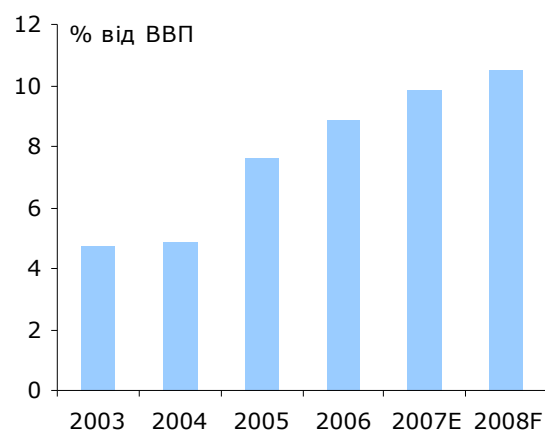
- Прогноз надходжень від ПДВ ґрунтується на показниках для 2007 та 2008 р. відповідно до Макроекономічного прогнозу України №1 (11), травень 2007 р.
- Ставка ПДВ залишиться на рівні 20%.
- Заходи з покращення адміністрування ПДВ на митниці, вжиті у 2006 р., будуть продовжені у 2007 та 2008 рр.
- Заборгованість з відшкодування ПДВ не накопичуватиметься у 2007 та 2008 рр.
- Пільги зі сплати ПДВ у спеціальних економічних зонах залишаться без змін.
- Для сільського господарства у 2008 р. буде запроваджено ПДВ за ставкою 20%.

Параметри прогнозу ППП та ПДВ:

	2006	2007E	2008F
ВВП, млрд. грн.	537,7	655,4	785,1
Зростання реального ВВП, % дпр	7,1	7,6	6,9
Споживання домогосподарств, млрд. грн.	315,3	379,4	445,3
Експорт товарів та послуг, млрд. дол. США	253,7	316,5	385,4
Імпорт товарів та послуг, млрд. дол. США	269,2	340,1	432,0
Інфляція споживчих цін, % дпр, в сер. за період	8,0	10,2	8,3
Інфляція виробничих цін, % дпр, в сер. за період	9,6	16,9	11,6

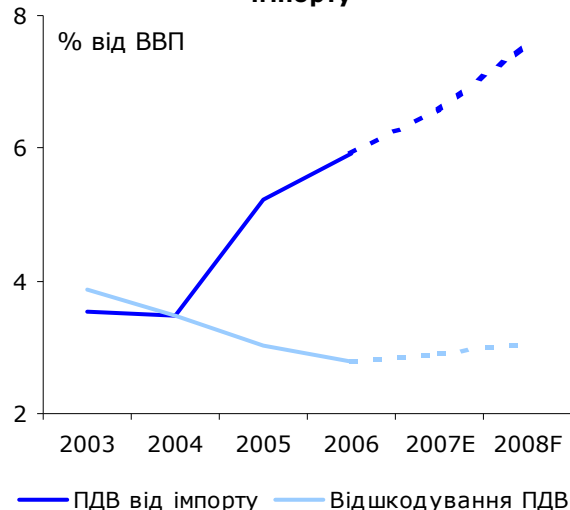
E - оцінка, F - прогноз
Джерело: Макроекономічний Прогноз України №1 (11), травень 2007, ІЕД

Надходження від ПДВ

Джерело: Державне казначейство, ІЕД прогноз
E - оцінка, F - прогноз

Відшкодування ПДВ та ПДВ від імпорту

Джерело: Державне казначейство, ІЕД прогноз
E - оцінка, F - прогноз

Прогноз ПДФО: Надходження від ПДФО досягнуть 4,7% від ВВП в 2007 році

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) залишається третім великим джерелом доходів і забезпечує близько однієї п'ятої податкових доходів зведеного бюджету. Надходження від ПДФО в 2006 р. сягнули 22,8 млрд. грн. (4,2% від ВВП), незначно перевищивши скоригований план уряду. Головним фактором, який вплинув на надходження від ПДФО, стало поступове підвищення мінімальної заробітної плати, що сприяло зростанню фонду заробітної плати. У 2006 р. надходження від ПДФО склали 57,2% від доходної частини місцевих бюджетів (без врахування трансфертів з Державного бюджету) і були спрямовані на фінансування делегованих повноважень місцевих органів влади, насамперед охорони здоров'я та освіти.

Відповідно до прогнозу ІЕД, надходження від ПДФО у 2007 р. становитимуть 31,0 млрд. грн. Частка надходжень від ПДФО у ВВП, як очікується, зросте на 0,5 відсоткових пунктів до 4,7%. Однією з головних причин такої зміни є підвищення ставки податку до 15%. Очікується, що ця законодавча зміна нівелюватиме зменшення податкової бази в 2007 р., викликане підвищенням соціальної пільги особам, чиї доходи не перевищують 1,4 прожиткового мінімуму. Соціальну пільгу було підвищено до 100% мінімальної заробітної плати.

Попередній прогноз було переглянуто вгору, оскільки уряд підвищив мінімальну заробітну плату швидшими темпами, ніж передбачалось раніше. Це, в свою чергу, сприятиме вищому зростанню фонду оплати праці. Окрім того, впровадження другого етапу Єдиної тарифної сітки в бюджетному секторі також вплине на збільшення розміру фонду заробітної плати. Разом з тим очікується, що цей вплив буде незначним. Іншою причиною для перегляду прогнозу є краще, ніж очікувалось, економічне зростання. Прогноз надходжень від ПДФО у 2007 р. є вищим за урядовий план на 1,1 млрд. грн.

Прогноз надходжень від ПДФО на 2008 р. складає 38,0 млрд. грн. або 4,8% від ВВП. Ми очікуємо, що фонд оплати праці продовжить швидко зростати, хоч й нижчими темпами, ніж у 2006 та 2007 рр. Законодавча база передбачається незмінною, оскільки малоймовірно, що Податковий Кодекс буде прийнято вчасно для набуття ним чинності у 2008 р.

Ризики прогнозу надходжень від ПДФО на 2007 та 2008 рр., пов'язані з нижчими, ніж ми очікуємо, темпами зростання фонду оплати праці. До того ж, прогноз 2007 р. несе в собі ризик подальшого підвищення рівня мінімальної заробітної плати і прожиткового мінімуму, що призведе до збільшення соціальної пільги і вплине на розмір заробітної плати.

Припущення прогнозу надходжень від ПДФО:

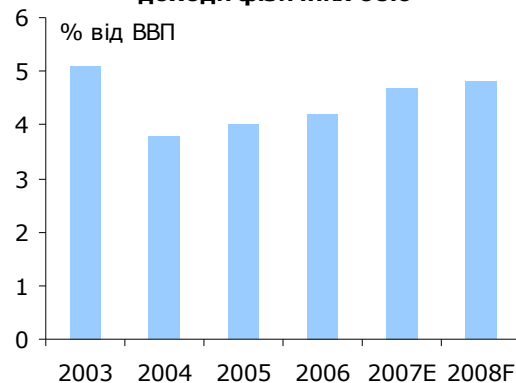
- Номінальний обсяг фонду оплати праці у 2007 р. становитиме 200 млрд. грн.
- Ставка ПДФО залишиться незмінною на рівні 15% з 1 січня 2007 р.
- Особи, дохід яких не перевищуватиме 1,4 прожиткового мінімуму, встановленому для працездатних осіб, матимуть право на пільгу в розмірі 100% мінімальної зарплати у 2007-2008 рр.
- Мінімальна заробітна плата становитиме 480 грн. на 1 січня 2008 р.
- Рівень прожиткового мінімуму для працездатних осіб буде встановлено на рівні 580 грн. з 1 січня 2008 р.
- Розмір фонду плати оплати праці у 2008 р. зросте на 20% і становитиме 240 млрд. грн.
- Розподіл доходів залишиться таким, як у 2005 р.

Параметри прогнозу ПДФО:

	2006	2007E	2008F
Ставка ПДФО, %	13	15	15
Фонд оплати праці, млрд. грн.	162	202	240
Мінімальна зарплата на початок року, грн.	350	400	480
Прожитковий мінімум для працездатної особи, грн.	483	525	580
Соціальна пільга, грн.	175	400	480

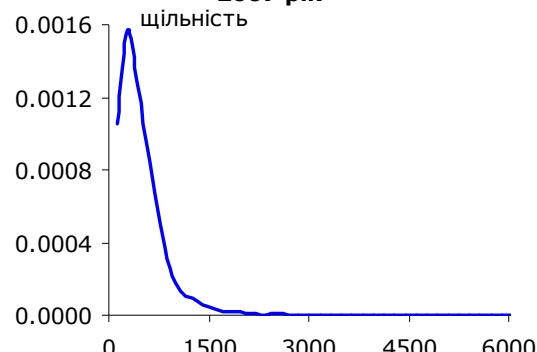
Джерело: законодавство України, оцінки Інституту
F - прогноз

Надходження від податку на доходи фізичних осіб

Джерело: звіти Державного казначейства, прогноз Інституту
E - оцінка, F - прогноз

Розподіл заробітної плати, 2007 рік*

Джерело: Опитування домогосподарств (Держкомстат), оцінка Інституту

* Функція щільності місячної зарплати (Кернел)

Таблиця 1. Податкові надходження (млрд. грн.)

	2003	2004	2005	2006*	2007E	2008F
ППП	13.2	16.2	23.2	25.7	30.0	35.5
ПДВ	12.6	16.7	33.5	47.5	64.5	82.3
ПДФО	13.5	13.2	17.3	22.8	31.0	38.0

* У 2006 р. не враховуються клірингові операції, що пов'язують компенсацію вкладникам Ощадбанку, податкову заборгованість підприємств ЖКГ та неплатежі населення.

Примітка: E – оцінка; F – прогноз

Таблиця 2. Податкові надходження (% ВВП)

	2003	2004	2005	2006	2007E	2008F
ППП	4.9	4.7	5.3	4.8	4.6	4.5
ПДВ	4.7	4.9	7.9	8.8	9.8	10.5
ПДФО	5.1	3.8	4.0	4.2	4.7	4.8

Примітка: E – оцінка; F – прогноз

Таблиця 3. Розподіл податкових надходжень за кварталами у 2007 р. (млрд. грн.)

	QI	QII	QIII	QIV
ППП				
Фактично отримано	5.1
ПДВ				
Фактично отримано (касовий метод)	13.7
Фактично отримано за вирахуванням змін в заборгованості по відшкодуванню ПДВ	n/a
ПДФО				
Фактично отримано	6.7

* Джерело: Звіти Державного казначейства, оцінка Інституту

Технічна примітка

1) Прогноз надходжень від ППП

Для прогнозу ППП ми використовуємо економетричний метод, який ґрунтується на принципі "buoyancy". Для обчислення економетричної моделі ми використовуємо дані Держкомстату. Оцінені надходження від ППП корегуються відповідно до фактично отриманих надходжень від ППП, а також до змін у законодавстві. Дані по фактично отриманих надходженнях від ППП взято з звітів Державного Казначейства.

2) Прогноз надходжень від ПДВ

Прогноз надходжень ПДВ розраховано за допомогою ітераційно-аналітичної методики. Прогноз побудований на системі інтегрованих індикаторів (пропорцій), які уточнюються на основі минулої динаміки та змін у законодавстві.

Методика прогнозування надходжень ПДВ є близькою до офіційної методики прогнозування надходжень ПДВ українського уряду. Ця методика була адаптована для використання прогнозу макроекономічних індикаторів ІЕД як вхідних даних. Крім того, наша модель ПДВ використовує інший набір емпіричних даних. Офіційна методика затверджена спільним наказом Міністерства фінансів, Міністерства економіки, Державної податкової адміністрації, та Державної митної служби України №543/315/502/637 від 31 серпня 2004 р.

Надходження ПДВ прогнозуються на базі макроекономічних індикаторів та ефективних (реальних) ставок податку. Сукупні надходження ПДВ дезагреговані на ПДВ із ввезених на територію України товарів, ПДВ з вироблених в Україні товарів, та відшкодування ПДВ. Динаміка кожного компонента прогнозується на основі історичних даних, а також макроекономічного прогнозу Інституту. Прогноз надходжень ПДВ з вироблених в Україні товарів здійснено за допомогою спрощеного методу попиту з використанням споживання домогосподарств як головного індикатора. Обсяги ПДВ з імпорту прогнозується за допомогою динаміки імпорту товарів та послуг та обмінного курсу. Відшкодування ПДВ прогнозується на основі показників динаміки експорту товарів та послуг, обмінного курсу, індексу цін виробників та індексу зростання обсягу промислового виробництва.

3) Прогноз надходжень від ПДФО

Прогноз ПДФО ґрунтується на детальному опитуванні домогосподарств (Держкомстат). Це опитування містить інформацію щодо розподілу чистої заробітної плати домогосподарств за 2004 р. Для цілей прогнозу ми екстраполювали дані для наступних років (2005-2007 рр.), припускаючи, що розподіл зарплати залишається стабільним.

Дані щодо фактично отриманих надходжень від ПДФО отримано із звітів Державного казначейства. Це дозволило нам співставити наші оцінки надходжень від ПДФО у 2004 р. із фактичними доходами. Наша оцінка на 2005 р. відрізняється від фактичних доходів на 3%. Тому при прогнозуванні надходжень від ПДФО на 2006 та 2007 рр. ми робили відповідну поправку.

Прогноз включає оцінку ПДФО, що сплачується найманими працівниками, оскільки це є найбільшим джерелом всіх надходжень від ПДФО (96% у 2005 р.), які також включають фіксований та єдиний податки, податок від лотереї та на дивіденди, тощо. Отримані оцінки коректуються для визначення сукупних надходжень від ПДФО.

Скорочення: дпр до попереднього року ППП податок на прибуток підприємств
ПДВ податок на додану вартість ПДФО податок з доходів фізичних осіб